

Samhällsekonomiska bokslut, utvärderingar och analyser

**Slutrapport
2010-11-30
Samhällsekonomisk utvärdering
Projekt RESAM**

Norra Västmanlands
SAMORDNINGSFÖRBUND

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
Sammanfattning	3
Samhällsekonomisk utvärdering av projekt RESAM	5
Inledning.....	5
Projekt RESAM.....	5
Syfte och mål projekt RESAM:	5
Projektets klassificering	6
Ekonomisk analys	6
Samhällsekonomisk potential och verkningsgrad	7
Potentialens fördelning på produktion och real resursförbrukning.....	8
Intäkter, kostnader och lönsamhet.....	9
Samhället som helhet	9
Kommunen	10
Landstinget	10
Arbetsförmedlingen.....	10
Försäkringskassa	10
Staten totalt.....	10
Individerna/hushållen	10
Försäkringsgivarna	11
Sammanfattning av den ekonomiska analysen.....	11
Känslighetsanalys.....	11
Sammanfattning	12
Inledning.....	12
Jämförande värden	12
Avslutande diskussion.....	13
Presentation av projekt RESAM.	15
Projektamn	15
Projektägare.....	15
Projektgenomförare	15
Målgrupp	15
Lyckade fall.....	17
Tabellbilaga.....	19
Vad är NyttoSAM?	21
Avgränsningar och antaganden	21

Sammanfattning

RESAM är ett projekt som drivs av Landstinget Västmanland, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Projektet finansieras av Norra Västmanlands Samordningsförbund och sjukvårdsmiljarden. Kommunerna Fagersta, Norberg och Skinnskatteberg är intressenter i verksamheten.

Målgruppen är personer som är sjukskrivna och/eller arbetslösa och i behov av insatser för att komma i arbete. **Målet** med RESAM är att:

- 40 procent av deltagarna skall gå till arbete, alternativt studier eller arbetslivsinriktad rehabilitering inom ett år.

För att genomföra den samhällsekonomiska utvärderingen har payoff's metod Nyttosam använts. Med hjälp av denna har 30 deltagares situation studerats före och efter deltagandet i RESAM. Deltagarnas genomsnittsålder är 46 år och 67 procent utgörs av kvinnor.

Nedan redovisas de väsentligaste resultaten av utvärderingen. Om inget annat anges avser värdena de 30 deltagarna som ingått i utvärderingen.

Samhället som helhet

- Lönsamheten är på kort sikt - 12 månader – negativ och utgör -711 000 kr. På fem års sikt är lönsamheten positiv och beräknas till 1,6 milj. kr förutsatt att det kortsiktiga utfallet kvarstår oförändrat under kommande fyra års period. *Per deltagare* motsvarar detta -24 000 kr på kort sikt och 53 000 kr på fem års sikt. Anledningen till den negativa lönsamheten på kort sikt är en kombination av att projektets kostnad enbart belastar det första året, och att den totala produktionen sjunkit något i efterläget.
- Återbetalningstiden är 27 månader.
- Lönsamheten kan även uttryckas som att en kronas insats gett 45 öre i avkastning på kort sikt och 2,23 kr på medellång sikt.
- Verkningsgraden, uttryckt som utnyttjad potential i relation till tillgänglig potential är tre procent. Konkret innebär det att deltagarna i RESAM sänkt sin produktivitet med en procent men minskat sin konsumtion av vård och omsorg med 39 procent när ett efterläge jämförs med ett föreläge.
- Jämfört med andra liknande projekt eller verksamheter inom klass T8 som vi utvärderat är lönsamheten och verkningsgraden lägre för RESAM.

Aktörerna

- Lönsamheten för kommunen är negativ på kort sikt, -262 000 kr och på medellång sikt också negativ, -919 000 kr. Orsaken till detta är minskade skatteintäkter och ökade kostnader för bistånd och handläggning.
- För landstinget är lönsamheten positiv på såväl kort som medellång sikt, 371 000 kr respektive 2,2 milj. kr. På *individnivå* motsvarar detta en lönsamhet per deltagare på 12 000 kr på kort sikt och 75 000 kr på fem års sikt. Främst är det minskad förbrukning av vård, som lett till de minskade kostnaderna. Återbetalningstiden är tre månader.
- Arbetsförmedlingen har ökade kostnader både på kort och på medellång sikt. På kort sikt är lönsamhet -561 000kr.
- Försäkringskassan har en lönsamhet på kort sikt på cirka 330 000 kr. På medellång sikt är lönsamheten 2 milj. kr. Orsaken till detta är minskade utbetalningar från socialför-

säkringssystemet och handläggningen av detta. Payoff-tiden är tre månader.

- Staten totalt, dvs. Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen plus övriga effekter som påverkar staten, har en negativ lönsamhet på kort sikt, -941 000 kr. På medellång sikt är lönsamheten också negativ, -347 000 kr med en payoff-tid på 88 månader.
- Deltagarna har i genomsnitt förbättrat sin disponibla inkomst med närmare 3 000 kr per deltagare.

Denna rapport visar att RESAM är ett projekt som är lönsamt på något längre sikt om deltagarnas situation bevaras såsom den varit under ett år efter avslutat deltagande i projektet. Projektet riktar sig till en målgrupp som har en hög medelålder och ett relativt långt gånget utanförskap. Eftersom RESAM har som mål att dels få deltagarna i arbete eller studier och dels att genomföra en bedömning av arbetsförmågan, skall resultatet av den samhällsekonomiska utvärderingen jämföras med viss försiktighet relativt projekt som primärt skall få deltagarna i arbete eller studier.

Slutrapporten visar också att deltagarna utvecklats i rätt riktning relativt den delrapport, som redovisades i januari 2010. Resultatet för 16 deltagare i ett urval var då sämre på samhällsnivå vad gäller lönsamhet, återbetalningstid och verkningsgrad.

Renodlade bedömningsprojekt brukar kräva en alternativ metod för att genomföra den samhällsekonomiska utvärderingen, ett s.k. alternativscenario. I denna utvärdering har ett efterläge jämförts med ett föreläge för deltagarna. Vår metod innebär att det inte alltid ger en positiv effekt för intäkter och lönsamhet pga. att det funnits stora behov av vård och insatser både under och efter projektet för vissa av deltagarna. Med ett alternativscenario skulle effekten av RESAM kunna beskrivas som att projektet totalt sett minskat tiden för utanförskap relativt om inget gjorts eller att deltagarna skulle varit aktuella i den reguljära verksamheten.

Förutom deltagarna, som i många fall fått en förbättrad situation, är landstinget den aktör som minskat sin resursförbrukning och kostnader mest. Det är intressant och innebär att landstingets frigjorda resurser kunnat användas på ett alternativt sätt. Även Försäkringskassan har haft en stor nytta av satsningen och har främst genom minskade utbetalningar och handläggningen av dessa minskat sina kostnader.

De deltagande kommunerna har inte än fått fullt utbyte av satsningen på RESAM. Det är därför angeläget att fler av deltagarna kan öka sin produktivitet och minska sitt behov av försörjningsstöd. På detta sätt kan kostnaderna minska och intäkterna öka för kommunsektorn.

I fortsättningen är det viktigt att deltagarna får fortsatt stöttning så att arbetsförmågan kan påverkas i positiv riktning samt att potentialen till ytterligare förbättring tas tillvara. Särskilt viktigt är det att deltagare som fortsatt i en arbetslivsinriktad rehabilitering får stöttning och att resultatet följs upp.

Slutligen några framgångsfaktorer för RESAM enligt genomförarna själva:

- Teamarbetet
- Lärandet
- Tillgång till egen läkare
- Deltagarna har fått mer tid än vad som ordinarie verksamheter kunnat erbjuda

Samhällsekonomisk utvärdering av projekt RESAM

payoff har fått i uppdrag av landstinget i Västmanland att utvärdera de samhällsekonomiska effekterna för 30 individer, som deltagit i projektet RESAM.

Denna rapport är en slutrapport. I januari 2010 redovisades en delrapport, omfattande 16 individer, vilka slutfört sitt deltagande i RESAM.

Vårt uppdrag har bestått i att samla in information angående deltagarnas försörjningssituation och dess användande av samhällets resurser. Utvärderingen *syftar* till att studera hur personernas situation efter att ha lämnat projektet förändrats relativt situationen före dess medverkan i projektet.

Målet med utvärderingen är att visa på nyttan av projektet och synliggöra vilka effekter projektet haft för samhället, samhällets olika aktörer och deltagarnas ekonomi. Genom att kostnaderna för projektet jämförts med vilka intäkter projektet lett till kan projektet bedömas ur ett socialt investeringsperspektiv.

Det insamlade underlaget kring varje deltagare har bearbetats med stöd av Nyttosam. Utfallet har därefter analyserats och sammanställts i denna rapport.

Inledning

Projekt RESAM

RESAM finansieras och drivs av Landstinget i Västmanland, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Samordningsförbundet i Norra Västmanland och kommunerna Fagersta, Norberg och Skinnskatteberg är samverkanspartners och intressenter. Målgruppen är personer som är sjukskrivna och/eller arbetslösa och i behov av insatser för att komma i arbete.

RESAM samlar resurser i form av en läkare från Landstinget, en personlig handläggare från Försäkringskassan samt en arbetskonsulent från Arbetsförmedlingen. Teamet möter arbetslösa individer i behov av tät uppföljning oavsett om de är sjukskrivna eller har arbetslöshetsunderstöd med behov av medicinskt stöd och stödjer dem vidare mot arbetslivet.

Syfte och mål projekt RESAM:

Syftet är att:

- utveckla en mer systematisk, sammanhållen och långsiktig samverkan och samordning för den grupp av patienter som har behov av det
- ge fokus på arbetsformer som bygger på processer som överbrygger gapet mellan medicinsk utredning/behandling och arbetslivsinriktad rehabilitering
- utveckla samarbetet kring underlag för utredning, bedömning av arbetsförmåga, behandling och rehabilitering
- bidra till att individer ökar sina möjligheter till egen försörjning alternativt påbörja studier

Målet är att:

- Resultatmålet är att 40 procent av deltagarna skall gå till arbete, alternativt studier eller arbetslivsinriktad rehabilitering inom ett år
- Volymmålet är att ha 30 deltagare inskrivna åt gången, med en genomsnittlig genomströmningstid på 6 månader

Ytterligare information om RESAM finns på webben:

<http://www.samordningnv.se/rehabilitering/RESAM.shtml>

Läs också i bilagan i denna rapport om en närmare beskrivning av projekt RESAM.

Rapporten är upplagd så att den inledningsvis redovisar projektets klassificering. Därefter kommer ett avsnitt som redovisar den ekonomiska analysen. I detta beskrivs projektets samhällseconomiska potential. Sedan redovisas de intäkter som skapats utifrån deltagarnas medverkan i verksamheten. I nästa steg redovisas de samhällseconomiska kostnader projektet haft för deltagarnas medverkan. Slutligen redovisas lönsamheten i form av såväl payoff-tid, som en kostnads-/intäktskalkyl på kort och medellång sikt.

Resultaten redovisas dels för samhället som helhet men även för övriga aktörer/sektorer som ingår i samhället; kommunen, landstinget, staten samt individerna/hushållen och försäkringsgivarna. För staten sker en särredovisning för arbetsförmedlingen, försäkringskassan och övrigt inom den statliga sektorn, "övrig stat".

För kommunen och landstinget redovisas även intäkterna på kort och medellång sikt uppdelat i finansiella (bistånd och skatter) och reala (handläggning, utredning m.m.) effekter.

I den sista delen i rapporten sammanfattas och analyseras resultatet.

I bilagor finns en presentation av projektet, tabeller med detaljerad information för de olika nyckeltalen och slutligen en kort presentation av Nyttosam.

Projektets klassificering

payoff har tagit fram ett system för klassificering av olika samverkansprojekt/verksamheter. Det innebär att likvärdiga projekt/verksamheter klassas in i ett antal separata kategorier. Syftet med klassificeringen är att;

1. skapa krav på tydligare målsättning för projektet/projektet
2. möjliggöra jämförelser mellan likvärdiga projekt - hur bra är resultatet av aktuellt projekt/vår verksamhet jämfört med likartade projekt/verksamheter?
3. underlätta lärandet av vilka åtgärder som leder till effektivitet och bra lönsamhet och, som i sin tur, möjliggör att vi kan satsa på bra åtgärder på kommande projekt/verksamheter

Enligt det system för klassificering som payoff tagit fram tillhör projekt RESAM klass T8. Kriterierna för att tillhöra klass T8 är följande;

Steg 1. *Projektet är utvärderat med vår standardmetod (efterläge jämförs med föreläge).* Detta kriterium har uppfyllts av projektet.

Steg 2. *Projektets syfte är primärt att få in deltagarna i arbetslivet.* Detta kriterium har uppfyllts av projektet.

Steg 3. *Utanförskapet är relativt omfattande för deltagarna.* Projektet har en potential per deltagare i föreläget på 628 000 kr. Detta innebär låg produktion och/eller viss resursförbrukning i föreläget.

Steg 4. *Resurserna i projektet är medelstora.* Projektet har kostat 42 800 kr per deltagare.

Ekonomisk analys

Den ekonomiska analysen är uppdelad i fem delar;

1. Samhällseconomisk potential och verkningsgrad
2. Intäkter på kort och medellång sikt,
3. Kostnader för vidtagna åtgärder samt
4. Lönsamhet på kort och medellång sikt inklusive payoff – tid

5. Känslighetsanalys

Den ekonomiska analysen är sammanfattad i en figur.

Detaljerade tabeller kring intäkter, kostnader och lönsamhet finns i slutet på rapporten.

Samhällsekonomisk potential och verkningsgrad

I tabell 1 nedan framgår projektets samhällsekonomiska potential. Med det avses vilket samhällsekonomiskt värde som maximalt kan uppnås när insatsen startade, kopplat till de sex individer som ingår i utvärderingen. Ett fullständigt lyckat resultat innebär en verkningsgrad på 100 procent, dvs. att hela den i föreläget tillgängliga potentialen kunnat utnyttjas i efterläget genom projektets drivande.

Med tillgänglig potential i föreläge avses den potential som fanns att tillgå då deltagarna kom in i projektet. Potentialen är fastställd till det samhällsekonomiska värde som motsvaras av ett heltidsarbete med genomsnittslön plus den (eventuella) reala resursförbrukning i form av vård och omsorg som är kopplad till den enskilda individen vid ingång i projektet. För en individ som står utanför arbetsmarknaden och inte överkonsumerar¹ vård eller omsorg utgör potentialen cirka 550 000 kr på ett år. Om alla deltagare har ett produktivt arbete på heltid och inte någon är i behov av stödresurser är potentialen noll.

Högsta potential på individnivå i projekt RESAM var ca 852 000 kr. Detta är kopplat till en individ som i föreläget inte arbetade och som var i behov av omfattande vårdresurser. Lägsta potential på individnivå var 416 000 kr. Den totala potentialen på ett års basis utgjorde 18,9 milj. kr vid projektets start, motsvarande 628 000 kr per deltagare.

Tabell 1. Sammanställningen visar projektets samhällsekonomiska potential i före- och efterläge samt projektets verkningsgrad

	Kort sikt
Tillgänglig potential i föreläge, varav	18 852 241 kr
produktion	17 063 728 kr
vård, omsorg och handläggning	1 788 513 kr
Faktisk produktion i föreläge	3 %
Faktisk produktion i efterläge	2 %
Utnyttjad potential, varav	573 972 kr
produktion	-116 741 kr
vård, omsorg och handläggning	690 713 kr
Verkningsgrad, varav	3 %
produktion	-1 %
vård, omsorg och handläggning	39 %
Kostnad per verkningsgrad	14 064 kr
Kvarvarande potential i efterläge	18 278 269 kr

¹ Med överkonsumtion avser vi den konsumtion som ligger utöver den normala konsumtion som är kopplad till "livets vardag"

Den utnyttjade potentialen visar hur mycket det tillgängliga utrymmet påverkats under det första året efter att deltagarna lämnat projektet. I detta fall har potentialen minskat med 574 000 kr, vilket motsvarar en verkningsgrad på 3 procent².

Beräknar man den långsiktiga potentialen kan det ske på två olika sätt; ett ”sannolikt” och ett ”teoretiskt”. Det sannolika perspektivet, som bygger på en försiktighetsprincip, baseras på antagandet att deltagande individer behåller den status avseende arbete och vårdkonsumtion de har när de lämnar projektet under halva tiden fram till förväntad pensionsålder (vilket i nuläget är 63 år).

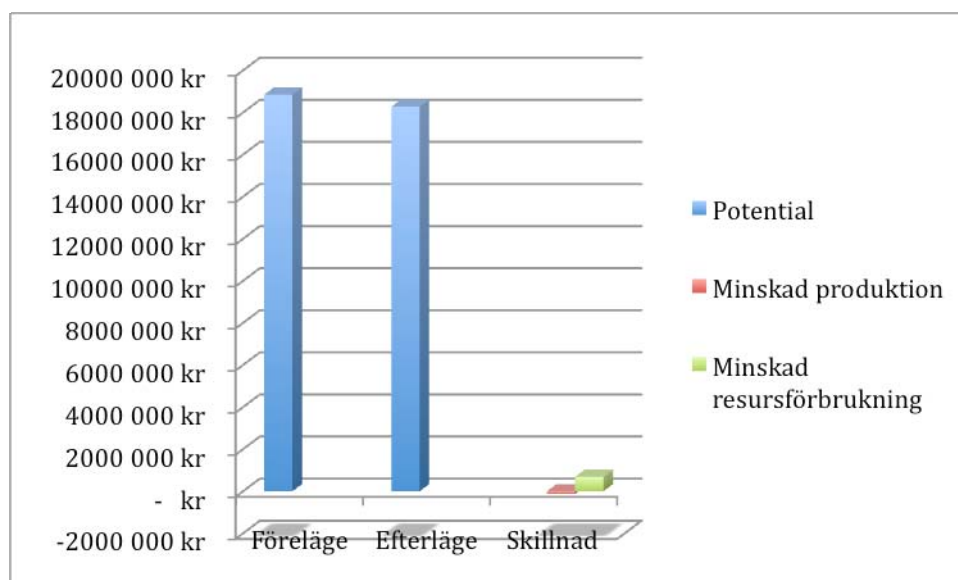
Det teoretiska perspektivet bygger i sin tur på antagandet att individerna behåller sin status hela tiden fram till maximal pensionsålder, dvs. 67 år. Värdena för det sannolika respektive teoretiska potentialen på lång sikt är 152 milj. kr och 399 milj. kr. Utslaget per deltagare motsvarar det senare 13,3 milj. kr. Även om dessa belopp till stor del är hypotetiska visar de på vilka enorma potentialer som det ligger i ett reducerat utanförskap!

Potentialens fördelning på produktion och real resursförbrukning

En fördjupad analys som åskådliggör projektets resultat mer i detalj är att beskriva hur deltagarnas potential har utnyttjats dels genom ökad produktion dels genom förändrat behov av vård, omsorg och handläggning i efterläget jämfört med föreläget.

De blå staplarna i figur 1 nedan beskriver potentialens storlek i före- respektive efterläge. Att stapeln i efterläget är kortare beror på att viss potential (574 000 kr) frigjorts främst genom att behovet av olika resurser minskat i efterläget jämfört med föreläget.

Den produktion som de facto förekom i föreläget var 486 000 kr, motsvarande cirka 16 000 kr per deltagare. Produktionsutnyttjandet motsvarar 2,8 procent av den totala produktionspotentialen³ i föreläget medan den minskat till två procent i efterläget.

Figur 1. Projektets potential i före- respektive efterläge. Den minskade produktionen (röd stapel till höger) inklusive den minskade reala resursförbrukningen (gulgrön stapel till höger) motsvarar en verkningsgrad på kort sikt på tre procent.

² 573 000/18,9 milj. kr = 3 %

³ Vad som maximalt kan produceras om alla deltagare är i arbete och arbetar heltid

Den totala potentialen i föreläget (18,9 milj. kr) var fördelad på möjligt produktionsutrymme (17,1 milj. kr) och möjlig minskad förbrukning av reala resurser (1,8 milj. kr).

Genom minskad produktion och minskat behov av olika resurser har den totala potentialen minskat med tre procent vilket åskådliggörs av skillnaden mellan de blå staplarna i figuren ovan. I kronor motsvaras det av 573 000 kr, fördelat på 117 000 kr på minskad produktion och 691 000 kr på minskat behov av vård, omsorg och handläggning. Detta resultat åskådliggörs av de båda staplarna till höger.

Intäkter, kostnader och lönsamhet

I tabell 3 redovisas en sammanställning över de intäkter projektet genererat på kort sikt, 12 månader, för samhället som helhet samt för alla berörda sektorer i samhället; dvs. kommun, landsting, staten, individen/hushållet samt försäkringsgivarna.

Dessutom särredovisas intäkterna för Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och övrig stat⁴, dvs. de delsektorer som tillsammans utgör staten totalt.

De prognostiserade intäkterna på medellång sikt, fem år, redovisas för samhället som helhet samt för vissa sektorer i samhället; kommun, landsting och stat. Inom den statliga sektorn särredovisas intäkter på medellång sikt även för Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Anledningen till att intäkterna på medellång sikt inte redovisas för övrig stat, individ/hushåll och försäkringsgivarna är att dessa uppgifter inte är så relevanta i sammanhanget.

Förutom dessa uppgifter redovisas även spannen i utfallen, dvs. maximi- och minimivärden på intäkterna för de olika sektorerna på individnivå, såväl på kort som på medellång sikt. Likaså redovisar vi medelvärden på de kortsiktiga intäkterna.

I tabell 4 redovisas intäkterna på kort sikt uppdelade i finansiella och reala effekter för kommunen och landstinget.

Åtgärdskostnaden för de 30 personer som ingår i utvärderingen har varit 1,3 milj. kr inklusive och drygt 1 milj. kr exklusive indirekta skatter⁵. Utslaget per deltagare motsvarar det en kostnad på cirka 43 000 kr inklusive indirekta skatter och drygt 34 000 kr exklusive indirekta skatter. Av den totala kostnaden står Landstinget, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan, kommunen och landstinget för närmare 9,5 procent vardera. Kostnaden för kommunerna delas mellan Fagersta, Norberg och Skinnskatteberg. Resterande del, 62 procent, finansieras av staten via "landstingsmiljarden". Sammanställningen finns redovisad i tabell 4.

I tabell 6 redovisas en sammanställning över projektets lönsamhet för samhället som helhet samt för kommunen, landstinget, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan samt staten totalt. Lönsamheten redovisas såväl ur ett kortsiktigt, som ett medellångt perspektiv. Dessutom redovisas, där det är relevant⁶, payoff-tiden, vilken anger efter hur lång tid åtgärdskostnaden är "betald" i form av ökade intäkter och/eller minskade kostnader.

Samhället som helhet

Som framgår av tabell 3 (tabellerna finns som bilaga i slutet av rapporten) beräknas den samhällsekonomiska intäkten, baserad på de 30 deltagarnas produktion och minskade resursförbrukning, på kort sikt ett år, vara drygt 570 000 kr. På medellång sikt, fem år, beräknas intäkten till 2,9 milj. kr. Intäkt per deltagare är på kort sikt 19 000 kr.

Görs en uppdelning i kön uppvisar kvinnor högre intäkt än männen; 24 000 kr respektive 9 000 kr per deltagare. En uppdelning i yngre och äldre deltagare där gränsen går vid 45 år

⁴ Med "övrig stat" avses de olika skatteeffekter som påverkar staten.

⁵ Det samhällsekonomiska värdet/påverkan på BNP beräknas inklusive indirekta skatter.

⁶ Beräkningen är enbart relevant om den kortsiktiga intäkten är positiv.

uppvisar en högre intäkt per deltagare för de äldre med 29 500 kr i jämförelse med 9 000 kr i genomsnitt för den yngre gruppen.

Lönsamheten för samhället är negativ på kort men positiv på medellång sikt, -711 000 kr respektive 1,6 milj. kr.

Orsaken till den negativa lönsamheten på kort sikt är en kombination av att projektets kostnad enbart belastar det första året, och att den totala produktionen sjunkit något i efterläget. Genom att flera deltagare minskat sitt behov av offentliga stödresurser efter deltagandet i projektet uppstår dock en positiv lönsamhet efter 27 månader, vilket är projektets återbetalningstid. Avkastningen per satsad krona är 45 öre på kort sikt och 2 kr och 23 öre på medellång sikt.

Kommunen

Kommunen uppvisar negativa intäkter på såväl kort som medellång sikt med -164 000 kr respektive -821 000 kr. De ökade kostnaderna kommer dels från minskade skatteintäkter men även från ökade kostnader för ekonomiskt bistånd inklusive handläggning av dessa.

Lönsamhet är negativ både på kort och på medellång sikt, - 262 000 kr respektive -919 000 kr.

Landstinget

Landstinget har positiva intäkter både på kort och på medellång sikt, 468 000 kr respektive drygt 2,3 milj.kr. Intäkten är främst kopplad till minskade vårdbehov för deltagarna.

Lönsamheten för landstinget är positiv både på kort och på lång sikt, 371 000 kr respektive 2,2 milj. kr. Tre månader krävs för att landstingets finansiering skall vara återbetald.

Arbetsförmedlingen

Ökade kostnader både på kort och på medellång sikt, -464 000 respektive -2,3 milj. kr. Ökade kostnader för handläggning, subventioner och insatser gör att Arbetsförmedlingen har dessa kostnader. Denna situation är vanlig i våra utvärderingar.

Genom att Arbetsförmedlingen är med och finansierar projektet är lönsamheten också negativ på såväl kort som medellång sikt, -561 000 kr, respektive -2,4 milj. kr.

Försäkringskassa

Minskade utbetalningar för ersättningar och handläggning av dessa gör att Försäkringskassan har lägre kostnader och därför positiva intäkter både på 12 månader och på fem år, 428 000 kr respektive 2,1 milj. kr.

Lönsamhet på kort sikt är positiv och utgör 330 000 kr. Tre månaders payoff-tid.

Staten totalt

Sammantaget för staten innebär projektet RESAM ökade intäkter på kort sikt, 149 000 och på fem års sikt 743 000 kr.

Genom att staten står för en mycket stor del av projektets kostnad är lönsamheten negativ efter ett år, -941 000 kr och även negativ på medellång sikt, -347 000 kr. 88 månaders återbetalningstid.

Individerna/hushållen

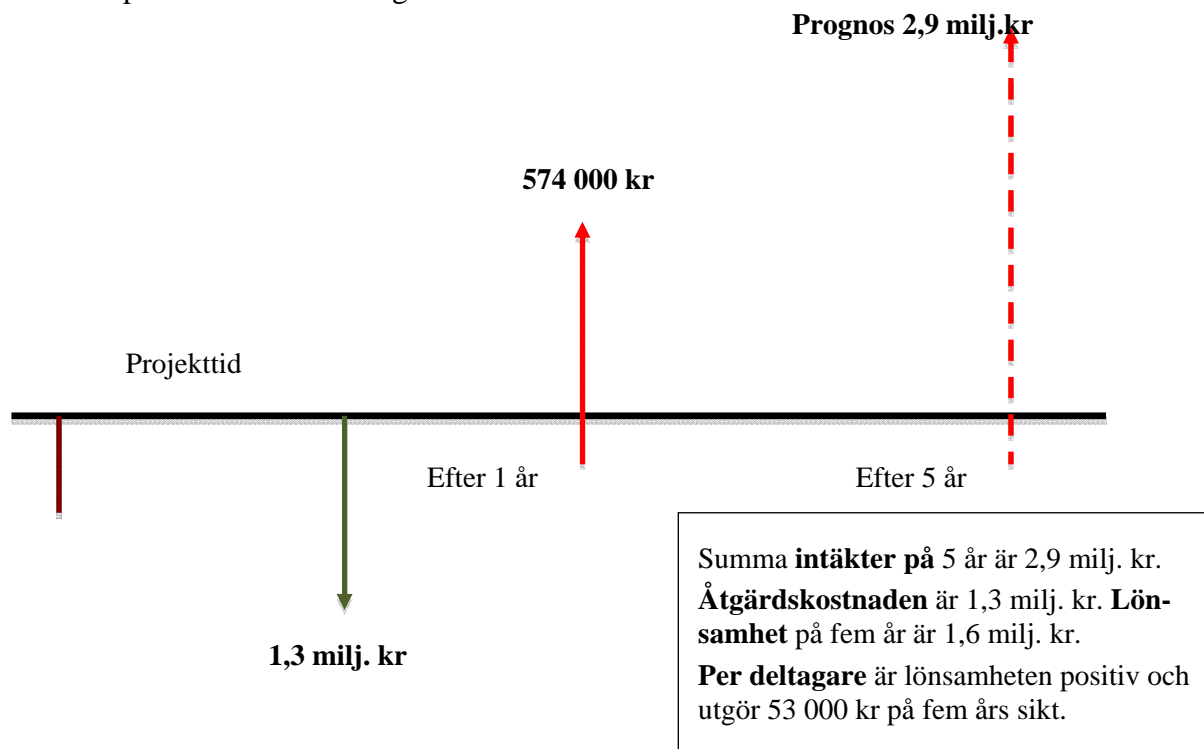
Deltagarna har fått ökade disponibla inkomster på kort sikt med 85 000 kr. Detta motsvarar närmare 3 000 kr i genomsnitt per deltagare och år.

Försäkringsgivarna

Ökade intäkter motsvarande 36 000 kr på kort sikt.

Sammanfattning av den ekonomiska analysen

I figur 2 nedan sammanfattar vi resultatet av den samhällsekonomiska analysen. Den gröna nedåtriktade pilen illustrerar åtgärdskostnaden medan de röda uppåtriktade pilarna illustrerar intäkter på kort och medellång sikt.

Figur 2. Figur som illustrerar projektets åtgärdskostnad samt de intäkter som projektet genererat på kort respektive medellång sikt. Alla värden avser de 30 deltagare som ingått i analysen om inget annat anges.

Känslighetsanalys

Känslighetsanalysen syftar till att analysera hur det uppnådda resultatet påverkas om man antar att andra faktorer, än de inom projektet vidtagna, påverkat utfallet. Om man då antar att 20 procent av deltagarna (motsvarande sex st.) nått sin förbättrade status även utan medverkan i projekt RESAM, hur påverkas lönsamheten?

Beräkningen kan då göras på så sätt att vi reducerar intäkten med 20 procent medan den totala kostnaden bevaras. Då den totala intäkten för samhället reduceras till 459 000 kr medan kostnaden alltså är 1,3 milj.kr blir lönsamheten på kort sikt -840 000 kr, motsvarande -28 000 kr per deltagare (jämfört med -23 700 kr utan den 20 procentiga reduktionen i intäkt).

Payoff-tiden ökar nu till 34 månader (jämfört med 27 månader).

Sammanfattning

Inledning

Åtgärdsstiden har i genomsnitt varit 39 veckor, med en spridning på mellan 12 och 70 veckor för de olika deltagarna. Åldern för deltagarna har varierat mellan 30 och 60 år, med en medelålder på 46 år.

RESAM är ett projekt som har en målgrupp som vi bedömer i många fall står långt från arbetsmarknaden och med behov av utredning och bedömning av vilka vård- och omsorgsinsatser som är relevanta för en fungerande rehabilitering. För att bryta denna typ av långt gånget utanförskap och marginalisering krävs det ofta en längre insats, särskilt när målgruppen omfattar många äldre deltagare.

Deltagarna skall komma i arbete eller studier, men ett ytterligare mål är också att deltagarna efter en bedömning skall komma vidare i en fortsatt arbetslivsinriktad rehabilitering. Det innebär att det gäller att vara försiktig med att jämföra resultatet för RESAM relativt insatser, som i första hand har som målsättning att arbeta med arbete och studier som primärt mål.

En annan viktig faktor som kan försvåra en jämförelse är att den samhällsekonomiska utvärderingen många gånger bygger på ett urval av deltagare. Detta medför frågor kring representativitet och vilka slutsatser som är relevanta för hela projektet. Optimalt är att utvärderingen utgör en integrerad del av projektet redan från början och omfattar alla deltagarna, vilket både underlättar datainsamlandet och tolkningen av resultatet.

Denna och de flesta andra samhällsekonomiska utvärderingar som genomförs bygger dock på någon form av urval. Detta beror dels på att beslut om utvärderingen tagits efter projektstart och dels på att det är såväl mindre tidskrävande som mindre kostsamt. Vår önskan är att samtliga deltagare i möjligaste mån följs upp i alla projekt. Slutsatserna för denna rapport avser i första hand deltagarna i urvalet.

I vissa fall bygger även efterläget delvis på en skattning av resultatet, vilket kan ge en mindre säkerhet i resultatet. En styrka för urvalet i denna utvärdering är att det faktiska efterläget är 12 månader för alla 30 deltagare.

Den klassificering av våra utvärderingar som vi börjat tillämpa möjliggör en relevantare jämförelse mellan likvärdiga projekt och verksamheter, dvs. projekt som har liknande förutsättningar. RESAM tillhör, enligt vår klassificeringsterminologi, klass T8.

Jämförande värden

Om vi jämför resultatet för RESAM med de 12 övriga projekt eller verksamheter inom klass T8 som payoff utvärderat de senaste tre åren framgår följande (snittvärdet för de 12 övriga i parentes):

- payoff-tid, 27 månader (nio månader). *Detta innebär en längre återbetalningstid än genomsnittet inom klass T8.*
- lönsamhet per deltagare kort sikt, -24 000 kr (37 900 kr). *Detta innebär lägre lönsamhet på kort sikt än genomsnittet inom klass T8.*
- lönsamhet per deltagare medellång sikt, 53 000 kr (389 000 kr). *Detta innebär lägre lönsamhet på medellång sikt än genomsnittet inom klass T8.*
- verkningsgrad tre procent (14 procent). *Detta innebär en lägre verkningsgrad (lägre produktivitet) än genomsnittet inom klass T8.*
- åtgärdskostnad per deltagare, 42 800 kr (49 800 kr). *Detta innebär en lägre kostnad per deltagare än genomsnittet inom klass T8.*

- kostnad per verkningsgrad, 14 000 kr (4 300 kr). *Detta innebär högre kostnad per verkningsgrad (lägre effektivitet) än genomsnittet inom klass T8.*

Avslutande diskussion

Denna slutrapport visar att deltagarna utvecklats i rätt riktning relativt den delrapport, som redovisades i januari 2010. Resultatet för 16 deltagare i ett urval var då sämre vad gäller lönsamhet, återbetalningstid och verkningsgrad.

Denna verksamhet ligger inte i topp lönsamhetsmässigt relativt andra verksamheter vi utvärderat, vilket kan bero på många faktorer. Främst kan den relativt låga lönsamheten bero på att målgruppen har ett långt gångt utanförskap. En ytterligare avgörande skillnad är att projektet även har ett mål att bedöma arbetsförmågan, vilket gör att satsningen först återbetalar sig till samhället när deltagaren i ett senare skede kommer i ett arbete och inte är kvar i RESAM.

Resultatet för RESAM innebär att projektet är återbetalt efter 27 månader, drygt två år, utifrån de antagna förutsättningarna. Det innebär att det finns en potential till ytterligare intäkter.

Utvärderingen väcker också frågor om vad som händer för deltagarna och övriga i målgruppen när deras tid i projektet avslutats.

- Hur bibehålls deltagarnas självgående och hur tas potentialen till ytterligare utveckling till vara?
- Skall arbetsmodellen permanentas eller skall samverkansparterna var för sig ta ansvar inom sitt område? Denna fråga har redan diskuterats. Se bilagan angående projektet.
- Hur följs resultatet upp över tid efter avslutad verksamhet? Kommer den prognostiserade lönsamheten att falla ut eller blir det rent av bättre?
- Hur skall kostnader och finansieringen se ut i framtida satsningar? För RESAM gäller att landstinget i första hand är den aktör som minskar sin resursförbrukning och borde därför vara särskilt intresserade av att diskutera en fortsättning i den reguljära verksamheten

Rapporten är sammanställd av payoff

2010-11-30

Claes Malmquist

Sven Vikberg

Kontaktperson för RESAM: Camilla Johansson, camilla.johansson@forsakringskassan.se

Kontaktperson payoff: Sven Vikberg, sven@payoff.nu

Bilagor

- a. Presentation av RESAM. Presentation och kommentarer är skrivna av projektets genomförare.
- b. Samhällsekonomisk utvärdering redovisad i tabeller.
- c. Presentation av NyttoSam.

Presentation av projekt RESAM.

Projektnamn

RESAM

Projektägare

Landstinget Västmanland, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen med finansiering av "landstingsmiljarden" och Norra Västmanlands Samordningsförbund.

Projektgenomförare

Projektet drivs av en styrgrupp där representanter från samtliga projektägare finns – alltså från Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, landstinget Västmanland, Samordningsförbundet och landstingsmiljarden. Personalen i projektet består av en socialkonsulent från Arbetsförmedlingen på 50 procent som också är projektledare, en personlig handläggare från Försäkringskassan på 70 procent samt en läkare som arbetar som konsult via landstinget på 20 procent.

Målgrupp

Projekt RESAM arbetar med deltagare från 3 kommuner – Fagersta, Norberg och Skinnskatteberg. Målgruppen är individer i behov av samordnade insatser oavsett om de är sjukskrivna eller har arbetslöshetsunderstöd. Många har behov av medicinskt stöd och alla har behov av extra stöttning och tätare kontakter än vad ordinarie verksamheter kan erbjuda i rehabiliteringsprocessen inför återgång i arbetslivet. Alla är i behov av utredning av sin arbetsförmåga.

Projekttid

Projekt RESAM startade i september 2007 och är planerat att avslutas i december 2010.

Arbetsmodell/metodik, resurser – och samverkan

Deltagarna har remitterats av den myndighet som önskar få hjälp med en arbetsförmågebedömning. Det har i huvudsak varit Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Inledningsvis stod Försäkringskassan för ca 75 procent av ärendena som remitterades till RESAM, men en förskjutning har skett i och med förändrade regelverk och nu är det ungefär lika många ärenden som kommer från Arbetsförmedlingen som från Försäkringskassan.

Några ärenden remitteras också från familjeläkarenheterna och socialförvaltningen. Försäkringskassans handläggare har fungerat som inkörsport för remisser och tar det första ställningstagandet om ärendet kan vara aktuellt för att ställas på kö till RESAM. När deltagaren kommer första gången sker en gemensam bedömning om inskrivning i projektet ska göras eller inte. Då deltagande i RESAM är frivilligt är det också utifrån personens egen vilja och motivation till förändring som en inskrivning sker.

RESAM arbetar i team vilket innebär att vi har stor hjälp av varandra när det gäller att delge våra olika regelverk från myndigheterna samt att vi kan "se olika saker" som kan hjälpa en individ framåt. Vi avgör i varje ärende om någon eller några i teamet ska arbeta mer med just henne eller honom, detta brukar lösa sig efter hand.

Ett typiskt ärende i RESAM går till så att vi vid första mötet presenterar projektet och deltagaren berättar kort om sig själv och vilken typ av hjälp som skulle behövas för att komma vidare. Om vi sedan skriver in personen i RESAM bestämmer vi oftast en återträff om ett par veckor och ger deltagaren en uppgift, det kan exempelvis vara att skriva ned 3 eller 5 intresseområden eller tänkbara arbetsträningsplatser.

Det kan ofta bli aktuellt med en utredning av vår läkare innan vi startar med någonting annat och att det andra besöket blir ett möte med läkaren för att få vidare vägledning inför kommande rehabilitering. Därefter handlar det oftast om att planera en arbetsträning, men det kan ibland ta flera besök med motiverande samtal med en eller flera medlemmar från teamet innan steget kan tas till arbetsträning. När en arbetsträning har startats bokar vi upp ett uppföljande möte, nästan alltid på arbetsplatsen. Därefter sker en ganska så tät uppföljning för att följa arbetsträningen och vi gör försök till upptrappning av tiden tills vi kan se att gränsen är nådd. Längs resans gång kan det ofta förekomma konsultation av vår läkare eller avstämningsmöte med ordinarie läkare då det är viktigt att ha läkare med på tåget.

När vi ser att RESAM kan göra en bedömning av arbetsförmågan har vi fullföljt vårt uppdrag. Vi skriver en slutbedömning som delges både deltagare och den myndighet som deltagaren ska åter till. Om en person är sjukskriven eller uppbär tidsbegränsad sjukersättning från Försäkringskassan kan vi ibland konstatera att arbetsträning på minst 10 timmar i veckan är möjligt men att det kan finnas möjlighet till utökning. Vi lämnar då vidare till rehabiliteringssamverkan för att fortsätta rehabiliteringen.

RESAM har en egen lokal och vi ser det som ett neutralt rum. Det upplever vi som positivt – både i vårt teamarbete då det ger oss frihet att planera och prata om deltagarnas situation, men också för deltagarna som uppskattar en mer avväpnande miljö än vad som erbjuds på de olika myndigheterna. Vi samarbetar också med aktörer runt omkring den enskilda individen, det kan handla om socialtjänst, ordinarie handläggare på Arbetsförmedling och Försäkringskassa, ordinarie läkare eller samtalskontakt men också andra projekt inom Samordningsförbundet, exempelvis Hälsocenter och Empowerment. Vi ser samverkanstänket som en viktig del i arbetet – att ta hjälp av andra och varandra.

Ålders- och könsfördelning

I urvalet i Payoff utvärderingen ingår 20 kvinnor och 10 män. Totalt av deltagarna under den tidsperiod som utvärderingen pågår (t o m den sista veckan som en deltagare i utvärderingen är inskriven i RESAM) har RESAM arbetat med totalt 88 deltagare, varav 46 kvinnor och 42 män. Under hela projekttiden har RESAM haft 56 kvinnor och 47 män. Det har alltså varit fler kvinnor än män genomgående i projektet. Det är blandade åldrar men de flesta är kring medelåldern.

Urval

Urvalet av de 30 individer som ingår i Payoff utvärderingen har gått till så att vi har plockat ut de deltagare som varit inskrivna fr o m oktober 2008, den tidpunkt vi kom överens om att starta utvärderingen ifrån. Det blev då både deltagare som redan då var inskrivna sedan tidigare samt deltagare som skrevs in efter hand efter det datumet tills vi hade 30 individer. Detta gjordes av rent praktiska skäl då RESAM inte har mer än 30 deltagare inskrivna samtidigt och skulle vi ha gjort någon form av slumpmässigt urval från en längre tidsperiod skulle det tagit allt för lång tid för vissa innan de avslutats vilket försvårar mätningen i efterläge.

Skulle vi ha tagit deltagare som redan varit inskrivna och redan skrivits ut såg vi en försvåring både i att ta upp kontakten igen och att förläget blir så pass långt tillbaka i tiden. Det kan då vara svårt att minnas t.ex. hur många läkarkontakter det har varit. Med detta urval har det ändå blivit en slumpmässighet då vi helt enkelt tagit de deltagare som fanns och som kom på tur och vi har inte selekterat. Urvalet har skett under tidsramen oktober 2008 till och med maj 2009.

Lyckade fall

”Felix” - 1977

Felix kom till RESAM i juli 2008 och hade nyss fått hel tidsbegränsad sjukersättning. Han hade svår panikångest och klarade inte att vara ute bland folk. Att komma på första besöket till RESAM var ett stort steg.

I RESAM fick han träffa vår läkare flera gånger och han började arbetsträna på sin gamla arbetsplats. Han började långsamt men klarade efterhand 25 procent, dock i mycket anpassade sysslor. Vi bedömde att lång tid behövdes för att få en hållbar lösning och för att Felix inte skulle försämrats. I juli 2009 – ett år senare – hade Felix lyckats uppnå arbetsförmåga på 25 procent och fick en lönebidragsanställning hos sin gamla arbetsgivare (han fick 75 procent tidsbegränsad sjukersättning). Samtidigt väcktes misstankar hos RESAMS läkare om att det låg en neuropsykiatrisk diagnos bakom Felix besvär. En remiss till neuropsykiatrisk utredning skrevs.

Idag har Felix fått sin utredning som visar Aspergers syndrom. Han har fått kontakt via psykiatri och handikappcentrum för att få rätt hjälp. Samtidigt fortsätter han att arbeta och har lyckats öka sin arbetsförmåga till halvtid. Vi fortsätter dock rehabiliteringen utanför RESAM med förhoppning att kunna uppnå ännu högre arbetsförmåga.

”Mats” – 1967

Mats initierades till RESAM från familjeläkarna i Norberg. Han hade då kommit till AF efter en sjukskrivning – han stod som helt arbetsökande men ansåg att han inte kunde klara någonting alls pga. sina mångåriga besvär med värk i ena skuldran. Han var fast besluten att inte gå ut och jobba innan han var förbättrad och hade klarhet i diagnos.

Många träffar i RESAM med dr Pettersson och oss andra, mycket motivationsarbete och framförallt medicinsk rådgivning, ledde fram till att Mats vågade ut och arbetsträna inom församlingen i Norberg. Han började på ”noll” och slutade på ”100”, kan man säga. En långsam och relativt lång rehabilitering ledde fram till att han till slut klarade heltid. Under tiden hände andra positiva saker – Mats kom igång med träning och tog körkort. Han har idag heltidsanställning i Norbergs församling med lönebidrag.

Kommentarer/övrigt

RESAM har under tidens gång utvecklat ett mycket bra arbetssätt och en god teamkänsla. Med tiden har vi lärt oss mer och mer om hur vi ska arbeta effektivt och hur vi ska samarbeta med andra. Vår lärdom är att det är viktigt med rätt personalsammansättning för att lyckas bra i ett så nära samarbete och att det tar lite tid att hitta arbetsformer.

Vi har med tiden uppnått mycket bra resultat i projektet och klarar våra uppsatta mål med råge att 40 procent ska gå vidare till någonting positivt – fortsatt rehabilitering, arbete eller utbildning. Vi har lyckats hålla bra resultat över en längre tid. Det är också många som har fått jobb via RESAM och det har varit en stor andel som har arbetstränat och också fått jobb på arbetsplatser utanför kommunens verksamhet (där vi har en lättare inkörsport till arbetsträning). Arbetet har förändrats med tiden beroende på yttre omständigheter såsom konjunktursvängningar på arbetsmarknaden och förändrade regelverk hos både Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen.

Implementering av vårt arbetssätt har diskuterats men det har landat i att RESAM inte ska implementeras i ordinarie verksamheter. I stället planeras nya samverkansformer där delar av vårt arbetssätt kommer att tas till vara.

Saker som vi skulle kunnat göra bättre eller kunnat utveckla mer:

- Vi skulle behövt avsätta mer tid för reflektion och planering från början.
- Bättre samarbete med Arbetsförmedlingen.
- Vi skulle behövt avsluta vissa ärenden tidigare, främst i början, och inte dragit ut på vår bedömning allt för mycket.

Framgångsfaktorer för projektet:

- Teamarbetet.
- Att vi kunnat ta del av varandras regelverk och lärt oss av varandra.
- Läkarresursen.
- Att vi låtit deltagare få mer tid än vad ordinarie verksamheter kan erbjuda.

Tabellbilaga

Uppgifterna avseende de totala värdena i tabellerna gäller de 30 deltagare som ingått i utvärderingen. Även om urvalet av deltagare som ingått i utvärderingen skett slumpmässigt gäller medelvärden och nyckeltal i första hand urvalet och inte hela projektet.

De max och minvärden som anges avser lägsta och högsta värde på kort sikt på individnivå.

Tabell 3. *Intäkter på kort och medellång sikt för samhället som helhet samt för olika sektorer i samhället.*

	Kort sikt, ett år	maxvärde på individnivå	minvärde på individnivå	Medellång sikt, fem år
Samhället som helhet	573 972 kr	211 321 kr	-129 999 kr	2 869 861 kr
Kommunen	-164 326 kr	43 851 kr	-66 237 kr	-821 632 kr
Landstinget	468 601 kr	166 075 kr	-25 181 kr	2 343 005 kr
Staten totalt, <u>varav</u>	148 529 kr	87 786 kr	-133 285 kr	742 647 kr
Arbetsförmedlingen	-463 508 kr	81 914 kr	-203 691 kr	-2 317 542 kr
Försäkringskassan	427 955 kr	215 188 kr	-113 383 kr	2 139 777 kr
Övrig stat	184 082 kr	60 151 kr	-38 259 kr	920 412 kr
Individerna/hushållen	85 447 kr	158 877 kr	-61 177 kr	427 236 kr
Försäkringsgivarna	35 721 kr	21 737 kr	-11 532 kr	178 605 kr

Tabell 4. *Intäkter på kort sikt uppdelade i finansiella och reala effekter för kommunen och landstinget.*

	Kort sikt, ett år	maxvärde på individnivå	minvärde på individnivå	medelvärde
Kommunen, <u>varav</u>	-164 326 kr	43 851 kr	-66 237 kr	-5 478 kr
bistånd	-116 747 kr	34 786 kr	-65 020 kr	-3 892 kr
skatt	-26 100 kr	19 917 kr	-15 721 kr	-870 kr
omsorg och handläggning	-21 480 kr	6 166 kr	-12 003 kr	-716 kr
Landstinget, <u>varav</u>	468 601 kr	166 075 kr	-25 181 kr	15 620 kr
skatt	-11 891 kr	9 006 kr	-7 109 kr	-396 kr
vård	480 492 kr	165 726 kr	-19 429 kr	16 016 kr

Tabell 5. *Kostnader för projektets genomförande uppdelat på samhället som helhet samt på berörda aktörer. Samhällets kostnader är inklusive indirekta skatter.*

		Per deltagare
Samhället som helhet	1 284 552 kr	42 818 kr
Kommunen	97 626 kr	3 254 kr
Landstinget	97 626 kr	3 254 kr
Arbetsförmedlingen	97 626 kr	3 254 kr
Försäkringskassan	97 626 kr	3 254 kr
Staten, övrigt	894 048 kr	29 802 kr

Tabell 6. *Lönsamhet på kort och medellång sikt samt payoff-tid för samhället som helhet samt för olika sektorer i samhället.*

	Kort sikt, ett år	maxvärde på individnivå	minvärde på individnivå	Medellång sikt, fem år	Medelvärde, kort sikt	Payoff-tid
Samhället som helhet	-710 579 kr	168 502 kr	-172 817 kr	1 585 309 kr	-23 686 kr	27
Kommunen	-261 952 kr	40 597 kr	-69 491 kr	-919 258 kr	-8 732 kr	----
Landstinget	370 975 kr	162 821 kr	-28 435 kr	2 245 380 kr	12 366 kr	3
Staten totalt, varav	-940 770 kr	51 476 kr	-169 595 kr	-346 653 kr	-31 359 kr	88
Arbetsförmedlingen	-561 134 kr	78 660 kr	-206 945 kr	-2 415 168 kr	-18 704 kr	----
Försäkringskassan	330 329 kr	211 933 kr	-116 637 kr	2 042 151 kr	11 011 kr	3
Övrig stat	-709 965 kr	30 349 kr	-68 061 kr	26 364 kr	-23 666 kr	i.v.
Individerna/hushållen	85 447 kr	i.v.	i.v.	427 236 kr	2 848 kr	i.v.
Försäkringsgivarna	35 721 kr	i.v.	i.v.	178 605 kr	1 191 kr	i.v.

i.v. innebär att inget värde redovisas

Vad är NyttoSam?

Modellen NyttoSam har sitt ursprung i ett annat samhällsekoniskt verktyg, SamPop. Under år 2007 tog payoff över rättigheterna till SamPop från Arbetslivsresurs. SamPop togs ursprungligen fram av Samhall Resurs för ca 10 år sedan. Därefter har modellen vidareutvecklats och uppdaterats och fått namnet NyttoSam. En del av modellen avser programvara, som kontinuerligt uppdateras med förändringar av skatter, ersättningar, normkostnader o s v.

Med stöd av NyttoSam genomför payoff utvärderingar och analyser av projekt och verksamheter, som syftar till att minska utanförskapet i samhället och som skall leda till att individernas självförsörjningsgrad ökar. Uppdraget inbegriper utbildning riktad mot uppdragsgivaren, support under uppgiftsinsamlingen, ev. delrapporter samt en slutrapport som redovisas direkt hos kund.

Kortfattat fungerar programmet på följande sätt: genom att kartlägga en individs livs- och försörjningssituation FÖRE en åtgärdsperiod och sedan jämföra detta med motsvarande situation EFTER åtgärden beräknar NyttoSam de ekonomiska effekter som uppstått. Effekterna beräknas för såväl samhället som helhet, som för olika aktörer. De aktörer som redovisas separat i programmets standardversion är kommun/stad, landsting/region, försäkringskassa, arbetsförmedlingen, övrig stat⁷, staten totalt, försäkringsgivarna och individen själv.

NyttoSam ska ses som ett verktyg, som visar storleksordningen på utfallet av de vidtagna åtgärderna för samhället och respektive aktör. Utfallets precision är till stor beroende av kvaliteten på inmatade uppgifter – ju bättre underlag desto säkrare att utfallet är pålitligt.

Programmets struktur bygger på de lagar, regler och system som gäller i dagens samhälle samt ett antal antaganden och avgränsningar. Skattelagstiftningen, socialförsäkringssystemet, standardkostnader för olika offentliga tjänster, högkostnadsskydd samt regler för olika arbetsmarknadsåtgärder är några av de delar som ingår i programmet.

Trots programmets solida och matematiskt korrekta karaktär vill vi inom payoff betona att alla de ekonomiska konsekvenser, som är kopplade till en individs rehabilitering är svåra att identifiera, mäta och beräkna. Särskilt komplicerat är att beräkna det ekonomiska värdet av ”mjuka” s.k. ”icke-ekonomiska” effekter, som förhöjd livskvalitet, bättre hälsa, minskat lidande m.m. Vi har därför valt att inte ta med sådana effekter i våra kalkyler. Den marginella osäkerhet som finns i programmets utfall gör att vi avrundar de beräknade värdena till jämna tusentals kronor.

Avgränsningar och antaganden

För att klara av att bygga upp matematiska modeller och formler som ligger till grund för NyttoSams beräkningar har ett antal avgränsningar, baserade på etablerad nationalekonomisk teori, gjorts. Utan dessa avgränsningar blir sambanden allt för komplexa att beräkna och tolka. Följande avgränsningar har gjorts:

- Inga undanträngningseffekter förekommer. Skapade jobb är ytterligare jobb på arbetsmarknaden
- Alla resursbesparingar kan omfördelas och användas där behov föreligger även i det korta perspektivet
- Ev. inkomstökningar för individen leder till ökad konsumtion, inget sparande förekommer
- Enbart ekonomiska effekter ingår i analysen. Eventuella ”icke-ekonomiska” effekter på livskvalitet och välbefinnande ingår inte

---

⁷ Skatter, arbetsgivaravgifter mm.

- De ekonomiska effekter som ingår gäller bara den specifika individen. Eventuella indirekta effekter som uppkommer för familj och omgivning ingår inte
- Programmet förutsätter att allt som produceras av de personer som arbetar/kommer i arbete är efterfrågat på marknaden.
- Den intäkt som staten har i form av moms och indirekta skatter bygger på den produktion som individen åstadkommer och inte den konsumtion som han/hon kan orsaka
- Programmet förutsätter att utbetalade lönebidrag alltid är anpassade till individens produktivitet, innebärande att arbetsgivaren inte kan göra någon vinst på den del av produktionen som denne kompenseras för med lönebidrag
- Lönebidraget står i omvänd relation till individens produktivitet

<h2 style="text-align: center;">NyttoSam</h2> <p style="text-align: center;">- ett verktyg för samhällsekonomisk utvärdering -</p>		
<p>Förutsättningar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - urval eller totalstudie - deltagarnas situation före och efter deltagandet i åtgärden jämförs - möjligheter att göra ett alternativscenario, vad skulle hänt utan åtgärd? - utvärderingen görs i nära samverkan med beställaren alternativt efter certifiering 	<p>Några nyckeltal:</p> <ul style="list-style-type: none"> - intäkter och kostnader för det som utvärderats måste tas fram - lönsamhet och payoff-tid beräknas med stöd av intäkter och kostnader - verkningsgrad fokuserar på deltagarnas egenförsörjning och konsumtion av vård och omsorg 	<p>Nyttan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - synliggör effektivitet och samhällsekonomisk nytta av sociala investeringar på kort och längre sikt - ger beslutsunderlag som underlättar framtida satsningar - möjliggör lärande och jämförelse med liknande åtgärder